

Інформаційне повідомлення на виконання рішення Рахункової палати від 24.01.2023 № 2–1

щодо Звіту про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству охорони здоров'я України на підготовку медичних і фармацевтичних працівників

У межах моніторингу виконання рекомендацій, наданих у рішенні Рахункової палати від 24.01.2023 № 2–1 щодо Звіту про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству охорони здоров'я України на підготовку медичних і фармацевтичних працівників, повідомляємо.

Міністерство охорони здоров'я України (далі – МОЗ) на додаток до раніше наданої інформації (лист від 17.02.2023 № 4729/1/1-23) поінформувало (листи від 23.12.2023 № 13-04/38528/2-23 і від 05.08.2024 № 13-04/30857/2-24) про стан врахування рекомендацій Рахункової палати, наданих за результатами аудиту, а саме:

на засіданні Колегії МОЗ 09.11.2023 розглянуто питання оцінки стану виконання рекомендацій Рахункової палати, наданих за результатами вказаного аудиту, та підсумки виконання Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку медичної освіти в Україні на 2019–2021 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 674-р.

МОЗ підготовлено проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку системи охорони здоров'я до 2030 року та затвердження операційного плану її реалізації у 2024-2026 роках». Листом МОЗ від 08.04.2024 № 27/14593/2-24 цей проект розпорядження надіслано на погодження до заінтересованих органів, який погоджено із зауваженнями.

Положення про лікарську резидентуру затверджено наказом МОЗ від 03 червня 2024 року № 948 «Про затвердження Положення про лікарську резидентуру та внесення зміни до Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями», зареєстрованим у Міністерстві юстиції України (далі – Мін'юст) 12 липня 2024 року за № 42397.

З метою вдосконалення нормативних актів, які регламентують питання функціонування клінічних кафедр, з урахуванням специфіки закладів охорони здоров'я (далі – ЗОЗ), реформованих у комерційні неприбуткові підприємства, МОЗ спільно з Національною службою здоров'я України (далі – НСЗУ) здійснено аналіз стану функціонування клінічних баз кафедр та спроможності університетських клінік закладів вищої освіти (далі – ЗВО), що належать до сфери управління МОЗ, для включення до єдиного медичного простору з подальшим долученням до програми медичних гарантій.

З метою доопрацювання положення про університетську клініку (спільно з НСЗУ) розроблено проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про реалізацію експериментального проєкту щодо запровадження сучасних підходів в медичній освіті», який, зокрема, визначає порядок функціонування університетської лікарні.

Для вивчення загальної потреби галузі охорони здоров'я у медичних і фармацевтичних кадрах з урахуванням адміністративно-територіального устрою з метою використання її для рейтингового розподілу в інтернатуру, 19.02.2024 МОЗ доведено до структурних підрозділів з питань охорони здоров'я обласних, Київської міської військових адміністрацій планові кількості вакантних посад лікарів-спеціалістів (загальні та в розрізі спеціальностей в інтернатурі) у ЗОЗ за кожною адміністративно-територіальною одиницею. Визначення таких показників здійснено на підставі раніше отриманих даних від структурних підрозділів з питань охорони здоров'я обласних, Київської міської військових адміністрацій щодо потреби в лікарях-спеціалістах у ЗОЗ, а також інформації щодо загальної кількості випускників ЗВО другого (магістерського) рівня за спеціальностями галузі знань 22 «Охорона здоров'я» у 2024 році.

До 01.03.2024 структурними підрозділами з питань охорони здоров'я обласних, Київської міської військових адміністрацій надано до МОЗ інформацію щодо вакантних посад лікарів-інтернів у ЗОЗ, визначену відповідно до фактичних кадрових потреб, з урахуванням наявних посад лікарів-спеціалістів, які можуть бути трансформовані у посади лікарів-інтернів, за кожною адміністративно-територіальною одиницею.

МОЗ розроблено проєкти наказів «Про затвердження Порядку ведення Реєстру медичних спеціалістів в електронній системі охорони здоров'я» та «Про затвердження Порядку ведення Реєстру медичних працівників в електронній системі охорони здоров'я».

З метою забезпечення функціонування електронної системи рейтингового розподілу лікарів-інтернів відповідно до вимог Положення про інтернатуру, затвердженого наказом МОЗ від 22 червня 2021 року № 1254, зареєстрованим у Мін'юсті 17 серпня 2021 року за № 1081/36703, МОЗ згідно із технічним завданням розпочато процес розробки програмного забезпечення. Зокрема, 11.07.2024 укладено договір № ЕГАП 6/07-24/136 між Міжнародною благодійною організацією «Фонд Східна Європа», МОЗ та Товариством з обмеженою відповідальністю «Вантаж +» про надання послуг з розробки програмного забезпечення «Електронна система рейтингового розподілу в інтернатуру».

Для розроблення і затвердження Стратегії розвитку медичної симуляції, типового положення про симуляційний центр та його організаційної структури наказом МОЗ від 21.09.2023 № 1665 затверджено План заходів щодо стандартизації підходів до використання симуляційних методів навчання та проведення об'єктивного структурованого практичного (клінічного) іспиту у закладах вищої

освіти (далі – План заходів), яким визначено кроки з розвитку симуляційного навчання в сфері медичної освіти.

З метою реалізації Плану заходів наказом МОЗ від 24 травня 2024 року № 900 «Про затвердження змін до Порядку, умов та строків розроблення і проведення єдиного державного кваліфікаційного іспиту та критеріїв оцінювання результатів», зареєстрованим у Мін'юсті 10.06.2024 за № 873/42218, внесено зміни до Порядку, умов та строків розроблення і проведення єдиного державного кваліфікаційного іспиту та критеріїв оцінювання результатів, затвердженого наказом МОЗ від 19 лютого 2019 року № 419, зареєстрованим у Мін'юсті 20.03.2019 за № 279/33250. Зазначеними змінами встановлені вимоги щодо розроблення положення про організацію та порядок проведення об'єктивного структурованого практичного (клінічного) іспиту (ОСП(К)І) у ЗВО. При цьому вимоги до проведення та змісту ОСП(К)І є єдиними та стандартизованими для всіх ЗВО. Це змушує ЗВО створювати симуляційні центри або облаштовувати приміщення для розміщення станції ОСП(К)І, які використовуватимуться як під час атестації, так і освітнього процесу. Відповідальність за належне матеріально-технічне оснащення симуляційного центру покладається на ЗВО.

МОЗ з метою аналізу проблемних питань, що виникли під час проведення у 2019 році міжнародного іспиту з основ медицини (IFOM – International Foundations of Medicine), здійснено опитування фахівців ДНП «Центр тестування професійної компетентності фахівців з вищою освітою напрямів підготовки «Медицина» і «Фармація» при Міністерстві охорони здоров'я України» та ЗВО, що належать до сфери управління МОЗ. За результатами анкетування підготовлено аналітичну записку з пропозицією виключити цей іспит зі складу єдиного державного кваліфікаційного іспиту для здобувачів ступеня вищої освіти магістр за спеціальностями галузі знань 22 «Охорона здоров'я».

Разом з тим постановою Кабінету Міністрів України від 28 березня 2023 року № 269 внесено зміни до Порядку здійснення єдиного державного кваліфікаційного іспиту для здобувачів ступеня вищої освіти магістр за спеціальностями галузі знань 22 «Охорона здоров'я», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 березня 2018 року № 334, якими, зокрема, передбачено, що міжнародний іспит з основ медицини в умовах воєнного стану не проводиться.

За результатами співпраці МОЗ та Міністерства освіти і науки України розроблено проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо фінансування здобуття вищої освіти та надання державної цільової підтримки її здобувачами», яким, зокрема, передбачено: особи, які здобувають вищу освіту за державним замовленням, укладають договір про працевлаштування та після завершення навчання зобов'язані пропрацювати не менше трьох років. Цей законопроект зареєстровано у Верховній Раді України 10 січня 2024 року за

№ 10399, прийнято за основу із доопрацюванням положень у першому читанні 20 березня 2024 року.

Для прискорення розроблення і затвердження стандарту вищої освіти за освітнім рівнем магістра за спеціальністю 228 «Педіатрія» 14.06.2024 завершено громадське обговорення проєктів стандартів вищої освіти освітніх ступенів магістра та доктора філософії зі спеціальності 228 «Педіатрія».

Для здійснення розрахунку прогнозованої потреби галузі охорони здоров'я у медичних і фармацевтичних кадрах на підставі актуальних даних про чисельність і структуру населення, у вересні 2023 року МОЗ зібрано та узагальнено дані від структурних підрозділів з питань охорони здоров'я обласних, Київської міської військових адміністрацій щодо прогнозних показників потреби в лікарях-спеціалістах у ЗОЗ на 2024 та 2025 роки за професіями (згідно з Класифікатором ДК 003), які листом МОЗ від 11.09.2023 № 22-04/25539/2-23 подано до Міністерства економіки України (далі – Мінекономіки) за формою згідно з додатком 1 до Порядку формування державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2013 року № 306.

На основі цих даних Мінекономіки за Методикою формування середньострокового прогнозу потреби у фахівцях та робітничих кадрах на ринку праці, затвердженою наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 26.03.2013 № 305, в якій враховано кількість зайнятих за відповідними професіями і частка зайнятих за цими професіями в загальній кількості зайнятих у відповідному виді економічної діяльності, сформовано та доведено до МОЗ середньостроковий прогноз потреби у фахівцях на 2024–2027 роки (лист Мінекономіки від 31.10.2023 № 4705-13/58699-03). Ці показники було враховано під час опрацювання пропозицій щодо обсягів державного замовлення на підготовку фахівців на 2024–2026 роки, поданих до Мінекономіки листом МОЗ від 01.12.2023 № 22-04/35235/2-23.

МОЗ спільно з Бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я в Україні проведено аналіз ринку праці у сфері охорони здоров'я за 2014–2022 роки. Здійснено порівняння відповідних показників з країнами Європейського Союзу та сформовано рекомендації щодо політик у сфері медичних кадрів.

Крім того, до Переліку наукових досліджень і розробок, які виконуватимуться у 2024 році за рахунок коштів державного бюджету, затвердженого наказом МОЗ від 16.01.2024 № 82, за результатами конкурсу, проведеного відповідно до вимог Порядку конкурсного відбору наукових, науково-технічних робіт, що плануються до виконання за рахунок коштів державного бюджету, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 вересня 2018 року № 739, було включено дві науково-дослідні роботи Національного університету охорони здоров'я

імені П. Л. Шупика, присвячені розробленню підходів до визначення потреб у лікарях у сфері первинної медичної та реабілітаційної допомоги, що виконуватимуться протягом 2024–2026 років.

Постановою Кабінету Міністрів України від 10 березня 2023 року № 216 затверджено Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення безперервного професійного розвитку працівників сфери охорони здоров'я. Постановою Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2023 року № 1314 внесено зміни до пункту 24 Положення про систему безперервного професійного розвитку працівників сфери охорони здоров'я, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 липня 2021 року № 725, що визначає порядок фінансування безперервного професійного розвитку. Наказом МОЗ від 02.11.2023 № 1893 затверджено примірні форми договору про відшкодування витрат закладу охорони здоров'я комунальної форми власності на оплату навчання на заходах безперервного професійного розвитку лікаря за основним місцем роботи та договору про відшкодування витрат лікаря за основним місцем роботи на оплату навчання на заходах безперервного професійного розвитку. Наказом МОЗ від 30 листопада 2023 року № 2040, зареєстрованим у Мін'юсті 06.12.2023 за № 2124/41180, затверджено критерії та форми з питань відшкодування витрат на здійснення безперервного професійного розвитку лікарів ЗОЗ комунальної форми власності, які працюють за основним місцем роботи у цих закладах.

Для забезпечення ефективної взаємодії та комунікації з департаментами охорони здоров'я та підвідомчими ЗОЗ щодо збору оперативних даних про потребу в медичних кадрах для формування об'єктивних показників держзамовлення, МОЗ опрацьовано та узагальнено відповідну інформацію, що дало змогу об'єктивно визначити обсяг місць державного замовлення на підготовку в інтернатурі в розрізі спеціальностей на підставі порівняльного аналізу заявленої потреби у лікарях-спеціалістах та пропозицій щодо вакантних посад лікарів-інтернів, наданих комунальними ЗОЗ (базами стажування лікарів-інтернів), з урахуванням рівня пріоритетності спеціальностей й обсягу бюджетних призначень, передбачених за відповідним напрямом за бюджетною програмою КПКВК 2301070 «Підготовка і підвищення кваліфікації кадрів у сфері охорони здоров'я, підготовка наукових та науково-педагогічних кадрів закладами фахової передвищої та вищої освіти» (далі – КПКВК 2301070) на 2023 рік.

З метою забезпечення внутрішнього контролю за ефективним використанням та збереженням об'єктів державної власності, у тому числі переданих в оренду, МОЗ проведено аналіз договорів оренди, укладених ЗВО, для перевірки наявності згоди МОЗ на оренду державного майна, договорів страхування орендованого майна, своєчасності проведення незалежної оцінки орендованого майна. Комісією з розгляду питань, пов'язаних з майном, що перебуває в державній власності та належить до сфери управління Міністерства охорони здоров'я України (далі –

Комісія), утвореною відповідно до наказу МОЗ від 06.07.2023 № 1366, приймаються відповідні рішення. Розгляд Комісією питань щодо погодження передачі в оренду нерухомого майна дає змогу приймати обґрунтовані та неупереджені рішення щодо надання згоди або відмови на передачу в оренду майна, що обліковується на балансах ЗВО, що належать до сфери управління МОЗ, і в свою чергу забезпечує внутрішній контроль за ефективним використанням та збереженням об'єктів державної власності.

У паспорті бюджетної програми за КПКВК 2301070 на 2023 рік у розділі «Результативні показники» визначено показник продукту «Кількість ліжко-місць у гуртожитках» та додано новий показник ефективності «Середня плата за 1 ліжко-місце». На виконання листа МОЗ від 16.12.2022 № 10-12/16 керівниками ЗВО надано МОЗ розрахунки за кожним джерелом надходжень до спеціального фонду кошторису та розрахунки й економічні обґрунтування за видатками за загальним і спеціальним фондами на 2023 рік.

За результатами розгляду наданої об'єктом контролю інформації Рахункова палата дійшла висновку: із 29 рекомендацій виконано 26. Щодо трьох рекомендацій Рахункової палати, то їх виконання не забезпечено діями керівництва об'єкта контролю через запровадження воєнного стану в Україні. Відповідно до процесу «Моніторинг виконання рішень Рахункової палати за результатами заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту)», затвердженого рішенням Рахункової палати від 21.12.2023 № 31-10, цим рекомендаціям присвоєно статус «Закрито – керівництво приймає ризик».

Враховуючи викладене, контроль за виконанням наданих у рішенні Рахункової палати від 24.01.2023 № 2–1 рекомендацій завершено.

Голова Рахункової палати

Ольга ПІЩАНСЬКА